

Besprekingsverslag

Onderwerp	Bestuurlijk overleg inzake Wateroverlast Gulpdal
Datum	7 juni 2017
Notulist	J. Goudriaan
Aanwezig	mevrouw J. van Wersch en de heren P. van der Broeck en E. Keulers (waterschap Limburg); de heer P. Franssen (gemeente Gulpen-Wittem); de heren M. Maris en P. Roomberg (Staatsbosbeheer); de heren D. Prevoo, F. van den Brink en J. Goudriaan (provincie Limburg).
Afwezig	

opening

Dhr. Prevoo opent de vergadering en heet de aanwezigen hartelijk welkom.

Hij geeft aan veel belang te hechten aan een integrale aanpak van wateroverlast, met name in relatie tot de toename van neerslag- en afvoerpieken en perioden met ernstig watertekort als gevolg van klimaatverandering. Ook nu zijn de gevolgen van aanhoudende droogte weer goed te merken. Het gaat dus om het bereiken van een robuust klimaatbestendig watersysteem dat zowel de gevolgen van wateroverlast als van watertekort kan opvangen. Daarnaast wijst hij op het belang van een goede samenwerking met de diverse partijen, natuur, landbouw, drinkwaterbedrijven en burgers. Het is niet eenvoudig om, tijdig en op de goede locaties, met voldoende draagvlak, adequate maatregelen te nemen.

Mevr. Van Wersch vult hierbij aan dat vanuit het Dagelijks Bestuur sturing wordt gegeven aan het project "Water in Balans" waarin het waterschap samen met de relevante actoren in de omgeving in heel Limburg naar integrale maatregelen zoekt om de klimaatopgaven te realiseren. De aanpak van wateroverlast in het Gulpdal, met de vier overheden gezamenlijk, kan gezien worden als een pilotproject binnen Water en Balans. Staatsbosbeheer beaamt dat dit de goede aanpak is.

introductie

Dhr. Keulers houdt een korte presentatie waarin hij het voorstel voor de aanpak van wateroverlast in het Gulpdal uiteenzet. In december 2016 zijn er drie scenario's aan het bestuurlijk overleg voorgelegd. Toen is het scenario 2 "veiligheid 2012" gekozen. Ook is bevestigd dat het doel is om de schadelijke gevolgen van een flashflood zoals opgetreden in 2012 te voorkómen. Sinds december 2016 is dit scenario verder uitgewerkt. De belangrijkste onderdelen van dit pakket omvatten:

- enkele zo natuurlijk mogelijk in te richten retentiegebieden op gronden van Staatsbosbeheer tussen Slenaken, Beutenaken en Euverem;
- lokale maatregelen ter hoogte van een tweetal locaties in Beutenaken;
- afvoer van regenwater afkomstig van de Loorberg en de Dorpsstraat in Slenaken;
- aanpassen van de Gulp direct benedenstrooms van de brug van Slenaken inclusief aanpak van de voorde;
- aanpassen van gebiedsbeheer (verruwing van hellingen, minder potentieel drijfhout in dalvlakten) door Staatsbosbeheer en Waterschap;

- aanleg van een dam bovenstrooms van Slenaken voorzien van automatische schuif, zodat bovenstrooms van Slenaken maximaal 40.000 m³ water geborgen kan worden.

De dam zal aanzienlijk minder hoog zijn dan in het oorspronkelijke projectplan, waarin de berging van ca. 75.000 m³ was voorzien. De hoogte van de dam wordt nu ontworpen op de genoemde retentiehoeveelheid van 40.000 m³. Uitgangspunt is dat de automatische schuif 10 m³/s zal doorlaten. Bij deze afvoer treedt nog geen wateroverlast op. Er is daarbij rekening gehouden met modelonzekerheden. Door de aanvullende maatregelen zal er vermoedelijk zelfs tot 12 m³/s geen wateroverlast optreden. De schuif wordt daarom zo gedimensioneerd dat er tot 12 m³/s kan worden doorgelaten als in de praktijk blijkt dat dat veilig is. Bovendien kan de schuifstand worden gevarieerd afhankelijk van omstandigheden benedenstrooms (veel/ weinig water in Gulp). In 2012 was de piekafvoer 17 à 18 m³/s. De oorspronkelijk voorziene vaste duiker zou de Gulpafvoer al gaan knijpen vanaf 2 m³/s met gevolgen voor de hydrodynamiek en de inundatie in het Gulp-natuurgebied. De automatische schuif daarentegen zal de afvoer pas gaan knijpen als het echt nodig is.

Nog bekeken wordt of er ook nog enkele aanvullende maatregelen nodig zijn bij de Waterstraat en de Dorpsstraat in Slenaken. Ook de locatie van de dam zal nog nader worden bepaald.

De kostenraming voor dit gehele maatregelenpakket bedraagt € 2,4 miljoen, excl. BTW.

Om de verwachte verdere stijging van de afvoer als gevolg van klimaatverandering het hoofd te bieden en om duurzame bescherming te realiseren, zijn in het Gulpstroomgebied op de langere termijn ook maatregelen gewenst in België, in het kader van Water in Balans en op terreinen van Staatsbosbeheer.

Na dit bestuurlijk overleg zal eerst een terugkoppeling plaatsvinden naar de direct betrokken omwonenden en zal vervolgens een brede informatiebijeenkomst worden georganiseerd, waarbij bestuurders van alle vier overheden aanwezig zullen zijn. De proceduremogelijkheden voor uitvoering van het maatregelenpakket zullen in beeld worden gebracht. De inzet is om de uitvoering van de eerste maatregelen nog dit jaar ter hand te nemen.

maatregelenpakket

Dhr. Prevoo benadrukt dat de gezamenlijke aanpak van de vier overheden (waterschap, gemeente, SBB en provincie) succesvol was. Hij complimenteert Staatsbosbeheer voor de positieve wijze waarop deze organisatie bij de uitwerking betrokken is geweest. Dhr. Prevoo is van mening dat er nu een goed maatregelenpakket op tafel ligt.

Dhr. Roomberg is tevreden met de gezamenlijke aanpak. De 'oogst' aan gedragen oplossingen is groter door belanghebbenden te betrekken. De gezamenlijkheid heeft positieve energie gegenereerd.

Dhr. Maris is het ermee eens dat het watersysteem klimaatbestendig moet worden ingericht. Als grondeigenaar wil Staatsbosbeheer daarbij graag helpen. Ook hij constateert dat niet alleen wateroverlast een groeiend probleem is maar ook droogte. Waterkwaliteit blijft ook problematisch. Een integrale aanpak is dus noodzakelijk. Dit project kan gezien worden als een goede stap naar een integrale verbetering van het watersysteem.

Dhr. Franssen zegt dat de gemeente zich kan vinden in het voorliggende maatregelenpakket. Hij heeft wel moeite met de kosten. Dit komt later in het overleg aan de orde.

Desgevraagd door dhr. Prevoo bevestigen alle aanwezigen dat zij akkoord zijn met dit maatregelenpakket.

Dhr. Van der Broeck zegt dat aanwezigen zich goed moeten realiseren dat met de goedkeuring van dit integrale maatregelenpakket een trend wordt gezet naar de aanpak van wateroverlast in heel Limburg: de integrale aanpak is veel duurder dan de klassieke aanpak. Dhr. Maris constateert dat dit de prijs is voor draagvlak en integraliteit en dat met dit maatregelenpakket meerdere beleidsopgaven worden gecombineerd. De integrale aanpak komt ten goede aan de omgeving en het milieu.

Dhr. Prevoo vindt dat in de communicatie naar de omgeving kan worden gesproken over een "pilot" of "proeftuin" voor de verdere aanpak in Water in Balans. Hij wil de Deltacommissaris in een binnenkort geplande ontmoeting over het project en het nu gevolgde proces informeren, als goed voorbeeld van samenwerking rondom klimaatadaptatie, mogelijk met een gebiedsbezoek aan Slenaken. Mevr. Van Wersch wil dit project graag zien als eerste start voor het project Water in Balans. Zij vraagt of het gehele project Water in Balans onder de aandacht kan worden gebracht van de Deltacommissaris. Dhr. Prevoo zegt de wijze van communicatie neer te zullen leggen bij de communicatiespecialisten van Provincie en Waterschap.

Dhr. Prevoo kondigt aan dat hij over ruim twee weken bestuurlijk overleg zal hebben met zijn bestuurlijke evenknie in de Waalse provincie Luik over de aanpak van grensoverschrijdende waterproblemen.

kosten

Mevr. Van Wersch gaat akkoord met de uitvoeringskosten en de kostenverdeling zoals opgenomen in de bestuurlijke adviesnotitie. Daarin wordt uitgegaan van de eerder bestuurlijk afgesproken verdeling van de uitvoeringskosten van 40% voor het waterschap, 40% voor de provincie en 20% voor de gemeente. Voor verruwing van de dalhellingen (bosontwikkeling op steile graslanden) en retentiemaatregelen (maaiveldverlagingen met doorstroommoerassen op graslanden) zal met afwaarderingskosten van gronden rekening moeten worden gehouden. Deze kosten worden gemaakt op de terreinen waar verandering van grondgebruik is voorzien waardoor de waarde van de grond afneemt, in casu bij Staatsbosbeheer en bij agrariër Lucassen. Daarvoor willen eigenaren schadeloos worden gesteld. Over de vergoeding van deze kosten zal nog nader overleg moeten plaatsvinden met Staatsbosbeheer en mogelijk ook met de heer Lucassen.

Dhr. Franssen geeft aan dat hij niet op voorhand akkoord is met de aan de gemeente toegerekende kosten van ca. € 350.000. Dit bedrag is veel hoger dan de ca. €100.000 die destijds voorzien is. Hij vermoedt dat de gemeenteraad niet met een dergelijke verhoging van de kosten voor de gemeente zal instemmen. Daarbij speelt mee dat de gemeente de parkeerplaats bij de brug in Slenaken onlangs heeft gekocht voor ca. €250.000. Deze aankoop kwam mede ten goede aan de aanpak van de oever van de Gulp. Dhr. Franssen kan dus nog niet de toezegging doen dat het gevraagde bedrag door de gemeente kan worden betaald. Hij ziet wel als mogelijke oplossing dat de ca. €100.000 die binnen het maatregelenpakket nodig is voor het afleiden van regenwater door de gemeente uit een ander budget betaald wordt. Dhr. Van der Broeck zegt dat dit een kwestie van nadere uitwerking is. Dhr. Franssen wil een bijeenkomst met de gemeenteraad beleggen waarin dit project in aanwezigheid van het waterschap besproken wordt. Mevr. Van Wersch gaat hiermee akkoord.

Dhr. Maris stelt dat de kosten van het maatregelenpakket naar draagkracht moeten worden verdeeld. Staatsbosbeheer kan de aan hem toegerekende kosten niet dragen. Dhr. Maris zegt toe zich te willen inspannen om te kijken wat de mogelijkheden zijn van Staatsbosbeheer om een (financiële) bijdrage te leveren aan de wateropgave in het Gulpdal. Vooral de afwaardering van gronden betekent een verslechtering van de vermogenspositie van Staatsbosbeheer. Hij is bereid om deze kwestie met de directie van Staatsbosbeheer te bespreken. Dhr. Prevoo wil graag deelnemen aan het gesprek met deze directie om hierover mee te praten, ook met het oog op de verdere aanpak in de toekomst. Dhr. Maris zal het initiatief nemen om te komen tot een afspraak met de directie van SBB en dhr. Prevoo op korte termijn. Mevr. Van Wersch wil graag hierbij aansluiten.

Dhr. Maris vult aan dat Stichting ARK een aanvraag heeft gedaan voor subsidie door de Postcode Loterij voor de aanpak van het Gulpdal. Ook is er POP3 subsidie aangevraagd en is er een PIO project onder leiding van ARK voor natuurlijke ontwikkeling van Geul- en Gulpdal dat hiermee samenhangt.

Dhr. Franssen stelt voor om een overeenkomst op te stellen waarin de financiering van het project geregeld wordt. Dhr. Prevoo stemt hiermee in.

Dhr. Prevoo kondigt aan dat hij op 14 juni a.s. met het waterschap verder gaat praten over hoe de kostenverdeling tussen provincie en waterschap zal worden vastgelegd.

Dhr. Van der Broeck zegt dat op de te houden informatiebijeenkomst (deze zal mogelijk begin juli plaatsvinden) zal moeten worden gecommuniceerd dat de oplossing gevonden is en dat de financiering rond is. Er zal tegen die tijd dus van alle partijen duidelijkheid moeten zijn over de financiering. Dhr. Prevoo beaamt dat dat het moment is dat alle partijen definitief achter de oplossing inclusief financiering moeten staan.

rondvraag

Dhr. Roomberg zegt dat Staatsbosbeheer in gesprek is met de grondeigenaar bovenstrooms van Slenaken over de overdracht van gronden.

Afgesproken wordt dat het waterschap het voortouw neemt bij de communicatie. De informatiebijeenkomst zal worden geregisseerd door het waterschap, in nauwe afstemming met de overige overheden. De "plus" op het maatregelenpakket (duurzame en grensoverschrijdende aanpak op de lange termijn in verband met klimaatverandering) zal ook gecommuniceerd moeten worden. Dhr. Prevoo onderstreept het belang van het blijven uitstralen van gezamenlijkheid door de vier overheden. De aanwezigheid van bestuurders van alle vier overheden bij de informatiebijeenkomst is derhalve gewenst.

De verdeling van de voorbereidingskosten is tot nu toe geweest: 1/3 provincie, 1/3 waterschap, 1/3 gemeente. Voorgesteld wordt om de kosten die gemaakt zijn in het gezamenlijke traject vanaf het moment dat Staatsbosbeheer hierin heeft meegedaan gelijk te verdelen over provincie, waterschap, gemeente en Staatsbosbeheer (ieder ¼ van de kosten). Hierover is nog geen definitief besluit genomen. Nagekomen reactie hierop van Dhr. Maris: Staatsbosbeheer heeft niet de mogelijkheid om hiermee akkoord te gaan. Staatsbosbeheer heeft de middelen niet en heeft al, om vooruitgang te bewerkstelligen, geld uit eigen middelen ingezet om een alternatievenstudie uit te laten voeren en de betrokkenen uit Wallonië, Vlaanderen en Nederland bijeen gebracht op 27 mei 2016 op een symposium in Hombourg. Dit heeft

geleid tot grensoverschrijdende bestuurlijke afstemming en draagvlak voor een integraal maatregelenpakket.